

Sygn. akt *I ACa 1217/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : SSA Krzysztof Józefowicz

Sędziowie : SSA Jan Futro

del. SSO Ewa Blumczyńska (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 08 maja 2018 roku w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...)

przeciwko B. B. (1) i R. B.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 czerwca 2017 r.

sygn. akt XII C 1103/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a). w pkt I. zasądzoną kwotę 85 735,30 zł. obniża do 81 498,81 (osiemdziesiąt jeden tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt osiem zł i osiemdziesiąt jeden gr);

b). w pkt III. w ten tylko sposób, że kosztami procesu obciąża strony w stosunku :

powód w 42% a pozwani w 58%;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. kosztami postępowania apelacyjnego obciąża powoda w 5% a pozwanych w 95%

i z tego tytułu zasądza od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3 430,65 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

Jan Futro Krzysztof Józefowicz Ewa Blumczyńska

Sygn. akt I ACa 1217/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 marca 2015 roku powód Skarb Państwa reprezentowany przez (...) wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych z tytułu opłaty za wieczyste użytkowanie nieruchomości kwoty 392.580 zł wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 130.860 zł od dnia 1 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 130.860 zł od dnia 1 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 130.860 zł od dnia 1 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty

Nadto, powód wniósł o zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz kosztów procesu, z tym, że kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych.

Pozwany wnosili o oddalenie powództwa wyjaśniając, że zaskarżyli wypowiedzenie wysokości opłaty z dnia 28 listopada 2008 roku i wyłącznie z przyczyn proceduralnych, zawinionych przez ich ówczesnego pełnomocnika, wypowiedzenie uprawomocniło się, co nie oznaczało ich zdaniem, iż w takiej wysokości mieli obowiązek uiszczać te opłaty. W tej kwestii podnieśli, że w latach objętych sporem, tj. 2012, 2013 i 2014 (...) wyraził zgodę na uiszczanie przez nich opłat w wysokości zaliczkowej – po 44.100 zł rocznie, pozostawiając końcowe rozliczenie do czasu zakończenia postępowania sądowego toczącego się w sprawie wysokości tych opłat. Przy tym, że podobna zgoda została wyrażona również w 2015 rok. Stąd, że opłaty w tej tymczasowej wysokości zostały uiszczone w obowiązujących terminach i zatem, iż nie dali powodu do wytoczenia powództwa. Niezależnie od powyższego wskazali, że niezwłocznie po zapadnięciu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 października 2016 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I ACa 802/15, w którym wysokość opłat rocznych została ustalona na kwotę 118.432,08 zł rocznie zapłacili należne różnice za lata 2012 – 2014 w łącznej kwocie 205.054,92 zł, przy czym w kwocie 91.000,08 zł przelewem w dniu 17 października 2016 roku, a w kwocie 113.055,84 zł poprzez potrącenie oświadczeniem z dnia 20 października 2016 roku doręczonym powodowi 25 października 2016 roku.

W piśmie procesowym z dnia 10 sierpnia 2015 roku powód cofnął powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 17.941,76 zł., wskazując że wpłacona przez pozwanych w dniu 18 czerwca 2015 roku w/w kwota została zarachowana na poczet należności głównej za poszczególne lata objęte pozwem, tj. 5.980,44 x 3 i o taką kwotę została pomniejszona należność główna. Jednocześnie zmodyfikował powództwo w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kwoty 374.640 zł z ustawowymi odsetkami w następującej wysokości:

- od kwoty 130.860 zł od dnia 1.04.2012 roku do dnia 18.06.2015 roku i od kwoty 124.880 zł od dnia 19.06.2015 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 130.860 zł od dnia 1.04.2013 roku do dnia 18.06.2015 roku i od kwoty 124.880 zł od dnia 19.06.2015 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 130.860 zł od dnia 1.04.2014 roku do dnia 18.06.2015 roku i od kwoty 124.880 zł od dnia 19.06.2015 roku do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 15 lutego 2017 roku powód cofnął powództwo w zakresie należności głównej, jednocześnie podtrzymując żądanie w zakresie zasądzenia odsetek od kwot należności głównych za lata 2012 - 2014 w łącznej kwocie 78.981,97 zł wraz z dalszymi odsetkami:

- od kwoty 29.268,51 zł od dnia 19.06.2015 r. do 31.12.2015 r. odsetki ustawowe, a od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie,
- od kwoty 6.698,46 zł od dnia 14.10.2016 r. odsetki ustawowe za opóźnienie,
- od kwoty 19.605,34 zł od dnia 19.06.2015 r. do 31.12.2015 r. odsetki ustawowe, a od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie,

- od kwoty 6.698,46 zł od dnia 14.10.2016 r. do 17.10.2016 r. odsetki ustawowe za opóźnienie,
- od kwoty 18,14 zł od dnia 18.10.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie,
- od kwoty 9.942,17 zł od dnia 17.06.2015 r. do 31.12.2015 r. odsetki ustawowe, a od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie,
- od kwoty 6.750,89 zł od dnia 18.10.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie.

W piśmie z dnia 31 maja 2017 roku powód rozszerzył powództwo w ten sposób, że oświadczył, iż dochodzi również kwoty 6.753,33 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za rok 2015 wraz z odsetkami od niej, liczonymi w ten sposób, że:

- od kwoty 1.287,07 zł od dnia 19.06.2015 r. do 31.12.2015 r. odsetki ustawowe, a od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie;
- od kwoty 5.466,26 zł od dnia 12.07.2016 r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie.

W piśmie procesowym z dnia 1 czerwca 2017 roku pozwani wnieśli o umorzenie postępowania co do należności głównej 392.580 zł, o oddalenie powództwa w części dotyczącej odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie dochodzonych od należności głównej, o odrzucenie pozwu w części dotyczącej odsetek od odsetek oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kosztów procesu według załączonego spisu kosztów. W uzasadnieniu pozwani wyjaśnili, że nie popadli w opóźnienie w zapłacie należności głównej tytułem opłat za użytkowanie wieczyste, gdyż druga strona umowy – (...)działający w imieniu Skarbu Państwa, przesunął terminy płatności tych opłat do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Koszalinie w sprawie ustalenia wysokości opłat. Natomiast opłaty w ustalonej przez Sąd wysokości zostały uiszczone niezwłocznie po zapadnięciu prawomocnego wyroku, a więc w terminie wskazanym przez Starostę. Pozwani podnieśli również, że żądanie od nich odsetek jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Po ostatecznym sprecyzowaniu swego żądania powód wniósł o zasądzenie 85.735,30 zł, stanowiącej wysokość skapitalizowanych odsetek ustawowych jakie winni zapłacić pozwani od nieterminowo uiszczanych wpłat z tytułu użytkowania wieczystego za lata 2012 – 2015 podnosząc że Starosta nie wyraził zgody na odroczenie terminu płatności, poza prolongowanie dokonania wpłaty w 2012 roku do dnia 30 września tego roku i dotyczyło to wyłącznie kwoty 44.100 zł.

Pozwani podtrzymali swoje stanowisko odnośnie braku zasadności zasądzenia odsetek.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2017r. Sąd Okręgowy w Poznaniu :

- I. zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 85.735,30 zł;***
- II. w pozostałym zakresie postępowanie umarzył;***
- III. koszty procesu rozdzielił stosunkowo obciążając nimi powoda w 10% a pozwanych w 90% szczegółowe rozliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu, przy uwzględnieniu stawki wynagrodzenia pełnomocników stron na poziomie minimalnym.***

Postawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego :

Pozwani są użytkownikami wieczystymi nieruchomości gruntowych położonych w K., oznaczonych jako działki (...), dla których Sąd Rejonowy w Kołobrzegu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste odpowiednio o numerach KW nr (...) oraz (...) stanowiących własność Skarbu Państwa.

Pismem z dnia 28 listopada 2008 roku (...) wypowiedział pozwanym dotychczasową wysokość opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste powyższych gruntów

i ustalił ją na 174 960 zł, tj. dla działki (...) w kwocie 48.960 zł oraz dla działki (...) w kwocie 126 000 zł informując pozwanych, że należność ta stanowi 3% ceny gruntów równej ich wartości określonej przez rzeczoznawcę majątkowego według cen rynkowych w "Operatach szacunkowych" z dnia 7 listopada 2008 roku i winna być wpłacana począwszy od 1 stycznia 2009 roku w terminie do dnia 31 marca każdego roku na rachunek (...) w K.. W piśmie tym zaznaczono również, że od nie zapłaconej w terminie kwoty zostaną naliczone odsetki na zasadach określonych w kodeksie cywilnym.

Wniosek pozwanych o uznanie wypowiedzenia Starosty za niezasadne Samorządowe Kolegium Odwoławcze postanowieniem z dnia 23 lutego 2009 roku uznał za złożony w uchybieniu terminu.

W grudniu 2011 roku pozwani wypowiedzieli (...) dotychczasową opłatę roczną z tytułu wieczystego użytkowania wnosząc o jej ustalenie na 44 100 zł. Wobec odmowy Starosty złożyli wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. o ustalenie opłaty począwszy od 01 stycznia 2012r. na 44 100 zł, który został uwzględniony orzeczeniem z dnia 20 czerwca 2012 roku.

Na skutek sprzeciwu (...) sprawa została przekazana Sądowi Okręgowemu w Koszalinie, który wyrokiem z dnia 16 czerwca 2015 roku w sprawie o sygn. akt (...) ustalił opłatę roczną z tytułu wieczystego użytkowania działki o nr (...) na kwotę 15.052,80 zł oraz działki o nr (...) na kwotę 35.027,64 zł. Wyrokiem z dnia 13 października 2016 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 802/15 Sąd Apelacyjny w Szczecinie zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie ustalając opłatę roczną z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na kwotę 36.086,40 zł oraz jako działka (...) na kwotę 82.345,68 zł.

Pozwani żądanie aktualizacji opłaty z tytułu użytkowania wieczystego ponawiali w 2013, 2014 i 2015 roku, uiszczając z tego tytułu opłaty jedynie w kwocie 44 100 zł rocznie.

(...) pismem z dnia 16 lutego 2015 roku wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 485 626,86 zł, obejmującej należność główna w wysokości 392.580 zł oraz odsetki w wysokości 89.002,74 zł.

Pozwani uiszcili na rzecz powoda :

- na skutek wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie wyroku z dnia 16 czerwca 2015 roku (sygn. akt I C 312/12) kwotę 23 921,76 zł,

- po zmianie tego orzeczenia wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 października 2016 roku (sygn. akt I ACa 802/15) kwotę 91 999,08 zł.

Nadto złożyli powodowi oświadczenie o potrąceniu pozostałej do zapłaty kwoty w wysokości 113 055,84 zł z wierzytelnością w kwocie 205 054,92 zł z tytułu nadpłaty opłaty za użytkowanie wieczyste za lata 2015 i 2016. Poza tym zwracali kilkakrotnie do (...) o zmianę terminu płatności opłaty za użytkowanie wieczyste. (...) nigdy nie odroczył pozwany terminu zapłaty opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego przedmiotowych gruntów.

Przy powyższych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy zważył, że powództwo wywodzone z art. 238 kc, znajdujące szczególne uregulowanie w art. 71 i następne ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U.2015.1774 j.t.) zasługiwało na uwzględnienie. Nadto, że aktualizacja opłaty rocznej odbywa się w trybie art. 77 u.g.n.

i dokonuje się jej na podstawie art. art. 78 u.g.n. poprzez wypowiedzenie dotychczasowej opłaty przez właściciela zawierającego jednocześnie ofertę nowej wysokości opłaty. Jednocześnie, że zgodnie z art. 79 ust. 5 u.g.n. ustalona na skutek prawomocnego orzeczenia kolegium lub w wyniku zawarcia przed kolegium ugody nowa wysokość opłaty

rocznej obowiązuje począwszy od dnia 1 stycznia roku następującego po roku, w którym wypowiedziano wysokość dotychczasowej opłaty.

W kontekście powyżej przywołanego uregulowania Sąd Okręgowy mając na uwadze nieskuteczność złożonego przez pozwanych wniosku w przedmiocie aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego przedmiotowych gruntów dokonanej wypowiedzeniem (...) z dnia 28 listopada 2008 roku wskazał, że za lata 2012-2015 opłata roczna wynosiła 174 960 zł. Przy tym, że na jej wysokość nie miało wpływu złożenie przez pozwanych w grudniu 2011 roku wniosku o jej aktualizację poprzez ustalenie na poziomie 44 100 zł rocznie. W tej kwestii zaznaczył, że pomimo uwzględnienia tego wniosku przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze to ostatecznie - wobec sprzeciwu (...) – orzeczenie to zgodnie z art. 80 ust. 3 u.g.n. straciło moc i w dalszym ciągu obowiązywała opłata ustalona przez (...) wypowiedzeniem z dnia 28 listopada 2008 roku.

Wobec bezspornego ustalenia, że pozwani nie uiszczali w latach 2012-2015 opłaty w ustalonej wysokości i dopiero na skutek wydania wyroków najpierw przez Sąd Okręgowy w Koszalinie z dnia 16 czerwca 2015 roku, sygn. akt I C 312/12, a następnie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie z dnia 13 października 2016 roku, sygn. akt I ACa 802/15, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie uiszcili brakującą opłatę za lata 2012-2015 Sąd Okręgowy uznał, że do zapłaty pozostały odsetki ustawowe od zapłaconych z opóźnieniem kwot, które zostały ustalone przez stronę powodową na 85.735,30 zł. Przy tym odnosząc się do stanowiska pozwanych kwestionujących zasadność domagania się przez powoda odsetek z uwagi na rzekomą zgodę (...) uiszczanie przez nich w latach 2012-2015 opłat w wysokości zaliczkowej po 44 100 zł Sąd Okręgowy zważył, że przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie potwierdziło twierdzeń pozwanych odnośnie rzekomego prolongowania przez Starostę. Przy tym, że zarówno z zebranych dokumentów, jak również zeznań świadka I. M. wynika, iż powód nigdy nie ustalił innego terminu płatności aniżeli wynikający z u.g.n., a jedynie akceptował fakt, że pozwani uiszczali w terminie jedynie nie kwestionowaną przez nich część opłaty za użytkowanie wieczyste w wysokości 44 100 zł. Ponadto, że z żadnego dokumentu złożonego do akt sprawy nie wynika również, aby powód zrezygnował z możliwości dochodzenia należnych mu odsetek ustawowych za opóźnienie. Stąd uznając żądanie powoda za uzasadnione orzekł jak w pkt 1 wyroku powołując jako podstawę prawną art. 481 k.c.

Odnośnie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 2 wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że częściowe cofnięcie pozwu wraz ze zrzeczeniem się roszczenia - co do kwot przewyższających wysokość opłaty rocznej ustalonej za lata 2012 - 2014 wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - nie wymagało zgody pozwanych i wobec nie stwierdzenia, aby ta czynność powoda była sprzeczna z prawem, zasadami współżycia społecznego, bądź zmierzała do obejścia zachodziły podstawy do umorzenia postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Jako podstawę orzeczenia o kosztach postępowania zawartego w pkt 3 wyroku Sąd Okręgowy powołał art. 100 k.p.c. wskazując, że powód wygrał proces w 90% (co do kwoty 355.296,24 zł), a pozwany w 10% (co do kwoty 37.283,76 zł), co uzasadniało – zdaniem tego Sądu - stosunkowe rozdzielenie kosztów. Ich szczegółowe wyliczenie Sąd Okręgowy na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił referendarzowi. Jednocześnie zaznaczając, że pozwani poprzez wpłaty w dniach 18 czerwca 2015 roku i 17 października 2016 roku spłacili w całości należność główną wskazał, iż przesłanka do cofnięcia powództwa nastąpiła po wytoczeniu powództwa. Stąd, że pozwani dali powód do wytoczenia powództwa i dlatego należało traktować ich jako stronę przegrywającą proces.

Pozwani złożyli apelację zaskarżając wyrok częściowo tj. w zakresie pkt I i III.

Jako zarzuty zażalenia wskazali :

1. sprzeczność ustaleń z zebrany materiał dowodowy poprzez - przyjęcie, że (...) nie odroczył pozwany terminów płatności opłat rocznych tytułem użytkowania wieczystego, należnych za lata 2012, 2013, 2014 i 2015;

2. brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i brak wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy - poprzez:

- brak analizy treści poszczególnych pism (...) i innych dowodów w sprawie odraczania terminów płatności opłat rocznych za lata 2012, 2013, 2014 i 2015;

- mało krytyczną, błędną ocenę zeznań świadka I. M.;

- kompletny brak ustosunkowania się do zarzutów i dowodów przedstawionych przez pozwanych;

3. naruszenie prawa materialnego poprzez:

- brak zastosowania art. 60 kc i art. 65 kc w związku z art. 233 kc i w związku z art. 354 kc, i w związku z art. 385 kc oraz brak ustosunkowania się do argumentów pozwanych dotyczących zastosowania tych przepisów ;

- brak rozważenia art. 71 ust. 4 ustawy z 1997r. o gospodarce nieruchomościami w związku z art. 58 § 1 i § 3 kc, co Sąd powinien był wziąć pod uwagę z urzędu;

- brak zastosowania art. 5 kc - brak rozpoznania sprawy w świetle zasad współżycia społecznego i zupełny brak ustosunkowania się do argumentów pozwanych dotyczących zastosowania tego przepisu;

- brak określenia, czy kwota określona w punkcie I wyroku jest zasądzona solidarnie, czy też w jakichś częściach od pozwanych;

4. w kwestii kosztów procesu (przy teoretycznym założeniu, że wyrok w pkt I jest prawidłowy):

- błędne ustalenie stosunku procentowego przegrania sprawy przez pozwanych;

- brak ustosunkowania się do zarzutu pozwanych, iż nie dali powodu do wytoczenia powództwa;

- brak ustosunkowania się do wniosku pozwanych o ewentualne wzajemne zniesienie kosztów procesu;

- brak wzięcia pod uwagę, iż część kosztów procesu powstała z przyczyn leżących po stronie powoda i po stronie Sądu;

- brak sprecyzowania, czy punkt III wyroku dotyczy również kosztów sądowych, należnych Skarbowi Państwa.

Przy powyższych zarzutach apelujący wnieśli o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez oddalenie powództwa o zapłatę odsetek ustawowych w łącznej skapitalizowanej kwocie 85 735.30 zł;

2. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt III - poprzez - zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kosztów procesu za I instancję w wysokości wykazanej spisami kosztów ; ewentualnie - o wzajemne zniesienie kosztów zastępstwa procesowego za

I instancję i o nie obciążanie pozwanych obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych, od których powód był zwolniony; ewentualnie, z ostrożności procesowej - o rozłożenie obowiązku poniesienia kosztów procesu za I instancję w innej proporcji i przy uwzględnieniu, że część kosztów powstała z przyczyn leżących po stronie powoda i po stronie Sądu;

3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kosztów procesu za II instancję w wysokości według spisu kosztów procesu;

4. z ostrożności procesowej, na wypadek oddalenia apelacji w całości lub w części, wnieśli

o nie obciążanie pozwanych kosztami procesu poniesionymi przez powoda za II instancję.

W uzasadnieniu apelujący podnieśli, że Sąd I instancji rozpoznał sprawę pobieżnie, sprzecznie z materiałem dowodowym, z rażącym naruszeniem zasady wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i z rażącym naruszeniem prawa materialnego. Ponadto, że nie został rozpoznany zarzut dotyczący zasad współzycia społecznego, co stanowi – zdaniem apelujących - naruszenie art. 328 § 2 kpc. Przy tym, że ustalenie Sądu, iż (...) nie odraczał pozwanym terminów płatności opłat, pozostaje w sprzeczności z zebranymi dowodami i nastąpiło sprzecznie z obowiązkiem wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego (art. 233 § 1 kpc). Jednocześnie, że na potwierdzenie swoich argumentów przedstawili dowody na piśmie, a Sąd nie dokonał żadnej analizy tych dowodów, w tym umowy użytkowania wieczystego w świetle przepisów kodeksu cywilnego (art. 233 kpc) i obowiązującego współdziałania stron w wykonaniu zobowiązania (art. 354 kc) oraz przepisów o ochronie konsumenta.

Uzasadniając zarzut w przedmiocie ustalonego stosunku procentowego przegrania sprawy do wartości przedmiotu sporu apelujący podnieśli, że wartość przedmiotu sporu to ostatecznie kwota 399 334.00 zł. Zatem uwzględniając, że przegrali proces co do kwot :

228 976,68 zł tytułem należności głównej i 6753,33 zł tytułem rozszerzonego powództwa (odsetki za 2015r.) – to łącznie przegrali do kwoty 235 730,00 zł, co stanowi to ok. 59% wartości przedmiotu sporu, a nie 90%, które przyjął Sąd Okręgowy. Poza tym, że Sąd w ogóle nie rozważył ich wniosku o wzajemne zniesienie kosztów procesu na podstawie art. 102 kpc.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja okazała się częściowo uzasadniona.

Na wstępie zaznaczenia wymaga, że kwota dochodzona przez powoda i w całości uwzględniona w zaskarżonym wyroku obejmowała odsetki ustawowe - za opóźnienie w płatności przez pozwanych opłat rocznych z tytułu wieczystego użytkowania za lata 2012 - 2015. Argumentacja zawarta w apelacji dała podstawę do przyjęcia, że spór odnosił się wyłącznie do kwestii, czy (...) prolongował pozwanym płatność tych należności ponad 44 100 zł, a tym samym, czy pozostawali w opóźnieniu w uiszczaniu pozostałej kwoty począwszy od 01 kwietnia i czy w świetle wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności postawy (...) żądanie od nich odsetek nie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. N atomiast apelujący nie kwestionowali rachunkowego wyliczenia ostatecznie dochodzonej kwoty.

Odnosząc się do zarzutu apelujących naruszenia ze strony Sądu Okręgowego art. 328 w zw. z art. 391 kpc poprzez - jak wynika z wywodów apelujących – dokonanie pobieżnej analizy pism (...) na których opierali swoje stanowisko związane z prolongowaniem terminów płatności opłat z tytułu wieczystego użytkowania nieruchomości oraz niespójnie wewnątrz argumentacji prawnej tego Sądu wskazać należy, że z ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż tylko wyjątkowo zarzut ten może być skuteczny. Ma to miejsce wówczas, gdy skutek uchybienia wymaganiom powołanego przepisu Sąd odwoławczy nie ma możliwości dokonania kontroli instancyjnej. Tak daleko idące wady uzasadnienia nie występowały, co powodowało możliwość przeprowadzenia przez Sąd Apelacyjny - analizy prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Nie mogło ulegać wątpliwości i to niezależnie od omyłkowo powołanego przez Sąd Okręgowy uregulowania prawnego, że w okresie wypowiedzenia przez (...) dotychczasowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego do stosunków pomiędzy stronami w tym zakresie mają zastosowanie przepisy ustawy z 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami , zwanej w dalszej części uzasadnienia u.g.n. (t.j.Dz.U.2010.102.651 w brzmieniu obowiązującym od 09.10.2011r.). Artykuł 71 ust.4 u.g.n. określa dzień 31 marca jako termin uiszczenia opłaty rocznej z góry za dany rok. Dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia, chyba że wierzyciel wyraził zgodę na zmianę tego terminu (tak : Sąd Najwyższy

wyroku z 13 października 1994r., I CRN 121/94, (...), nr 1, poz. 21). Jednocześnie w świetle przedmiotu sprawy zaznaczenia wymaga, że zgodnie z uregulowaniem zawartym w art. 78 ust. 4 u.g.n. złożenie wniosku przez pozwanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, że opłata jest uzasadniona w innej wysokości, w wyniku którego sprawa podlegała rozstrzygnięciu na drodze sądowej przez Sąd Okręgowy w Koszalinie a następnie Sąd Apelacyjny w Szczecinie nie zwalniała ich

z obowiązku uiszczania opłat w dotychczasowej wysokości określonej przez (...) pismem z dnia 28 listopada 2008 roku w kwocie 174.960 zł począwszy od 2009r.

W związku z argumentacją podnoszoną przez apelujących Sąd Apelacyjny ustalił, że wobec wniosków pozwanych z 13 marca 2012r. i z 08 sierpnia 2012r. o odroczenie terminu płatności opłaty z tytułu użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości za rok 2012 (...) w piśmie z 28 sierpnia 2012 r. udzielił następującej odpowiedzi : „odmówił ... odroczenia terminu płatności z tytułu wieczystego użytkowania... za rok 2012. Podtrzymany zostaje termin do zapłaty na dzień 30.09.2012r. obniżonej przez orzeczenie SKO kwoty w wysokości 44 100.00 zł”.

(dowód : pismo (...) z 28 sierpnia 2012r. k. 45 i 159 i 160)

Na wniosek pozwanych z 14 lutego 2013r. (...) w piśmie

z 11 marca 2013r. postanowił : „odmówić Państwu B. i R. B. odroczenia terminu zapłaty opłaty rocznej z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa położonych w obrębie(...) K. oznaczonych jako działki nr (...) za rok 2013. Informujemy jednocześnie, że kwotę 44 100.00 zł należy wpłacić do 31.03.2013r. Końcowe rozliczenie nastąpi po zakończeniu sprawy przez Sąd Okręgowy w Koszalinie.”

(dowód : pismo pozwanych z 14 lutego 2013r. k.47 akt i pismo (...) 11 marca 2013r. k.48 akt).

Także w 2014r. pozwani zwracali się do Starosty z analogicznymi jak w poprzednich latach wnioskami, ale nie udzielono im odpowiedzi. Nadto ich pełnomocnik r. pr. M. J. zwrócił się za pośrednictwem poczty elektronicznej do pracownicy Starostwa I. M. z pismem : „W nawiązaniu do dzisiejszej rozmowy telefonicznej i uzyskanej od Pani informacji, że należy wpłacić kwotę 44 100.00 zł tytułem opłaty za użytkowanie wieczyste za 2014r.. podaję iż p. B. i R. B. wpłacili kwotę 44 100,00 zł tytułem opłaty za użytkowanie wieczyste.... M. J.”.

(dowód : z 07 marca 2014r. i z 24 marca 2014r. k. 50-51 akt wydruk maila z 31.03.2014r.)

W 2015r. na wniosek pozwanych z 12 stycznia 2015r.(...) w piśmie

z 09 lutego 2015r. wskazał, że „na dzień 31.03.2015r. wymagalna jest kwota 44 100.00 zł z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa położonych w obrębie (...) K. oznaczonych jako działki nr (...) za rok 2015. Końcowe rozliczenie dotyczące roku 2015. nastąpi po prawomocnym orzeczeniu sądu w sprawie wysokości opłaty rocznej.”

(dowód : pismo pozwanych z 12 stycznia 2015r. k. 55 akt i pismo (...) z 09 lutego 2015r. k. 56 akt).

Dokonując analizy powyższej korespondencji Sąd Apelacyjny miał na względzie, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury - jeżeli wykładni podlega oświadczenie woli wyrażone w dokumencie, to sens oświadczenia ustala się, przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim jego tekst. W procesie jego interpretacji podstawowa rola przypada bowiem językowym regułom znaczeniowym, chociaż także i w tym wypadku tekst dokumentu nie powinien stanowić wyłącznej podstawy wykładni, która musi uwzględniać kontekst, w jakim oświadczenie woli zostało złożone, w tym związki treściowe występujące pomiędzy zawartymi w tekście postanowieniami. Natomiast wątpliwości powinny być usunięte w drodze wykładni uwzględniającej dyrektywy art. 65 kc (vide : uchwała składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z 29.06.1995r. III CZP 66/95 Legalis Nr 29387). Przy tym, że wniosek o odroczenie płatności świadczeń z tytułu wieczystego użytkowania można kwalifikować jedynie jako swoistego rodzaju próbę negocjacji warunków umowy, które nie mogą przekraczać granic wynikających z powołanego już w uzasadnieniu art. 71 ust.4 u.g.n. Jednocześnie zaznaczenia wymagało, że odpowiedź organu nie przybiera postaci

decyzji administracyjnej, która wobec zgłaszanych przez apelujących wątpliwości wymagałaby dla swej wykładni wyłącznie formy postanowienia, co nie zachodzi w przypadku omawianych pism (...).

Zatem Sąd Apelacyjny był uprawniony do przeprowadzenia zgodnie z oczekiwaniami apelujących na podstawie art. 65 § 2 kc. wykładni treści odpowiedzi (...)

Kontekst tych pism dał podstawę do przyjęcia – jak słusznie uznał powód – że (...) prolongował termin uiszczenia opłaty za wieczyste użytkowanie nieruchomości w 2011r. do 30 września 2012r., ale jedynie co do 44 100.00 zł. Przy tym wbrew twierdzeniu apelującego pismo to nie ma niejednoznacznej treści. Wyraźnie bowiem precyzowało kwotę, której uiszczenie miało nastąpić w przedłużonym terminie od pozostałych należności. Oceny tej nie może zmienić odmienne twierdzenie apelujących podnoszone na użytek procesu, że z jednej strony nastąpiła odmowa odroczenia terminu płatności, a z drugiej strony, było wyraźne stwierdzenie, iż podtrzymany zostaje termin 30.09.2012r., czy też sformułowanie użyte w omawianym piśmie, że końcowe rozliczenie nastąpi po rozstrzygnięciu sprawy przez sąd. Jednocześnie pozwani nie wykazali, aby zamiarem Starosty i jego wolą było odroczenie płatności całej wymaganej sumy z tytułu opłaty za wieczyste użytkowanie dotyczącej 2011r.

Analogiczna ocena dotyczy kolejnego pisma (...) z 11 marca 2013r. w którym odmówił pozwany „odroczenia terminu zapłaty opłaty rocznej z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa położonych w obrębie (...) K. oznaczonych jako działki nr (...) za rok 2013...” i jak w przypadku poprzedniego pisma jednocześnie poinformował pozwanych, że kwotę 44 100.00 zł winni wpłacić do 31.03.2013r. oraz, że „końcowe rozliczenie nastąpi po zakończeniu sprawy przez Sąd Okręgowy w Koszalinie”.

Natomiast nie sposób przyjąć w oparciu o zeznania świadka I. M. złożonych przed Sądem Okręgowym w Poznaniu na rozprawie w dniu 09 marca 2017r., że (...) prolongował termin płatności opłaty za wieczyste użytkowanie również za rok 2014. W tym zakresie argumentacja apelujących, że ich ówczesny pełnomocnik radca prawny M. J. dzwonił w dniu 31.03.2014r. do Starostwa i rozmawiał z tym świadkiem, która to okoliczność nie była kwestionowana przez stronę przeciwną i nawet przy założeniu, że świadek zaakceptowała, aby pozwani zapłacili część kwoty z tytułu opłaty - to dalsza jej wypowiedź, że „wszystkie decyzje w sprawie płatności podejmowali Starostwa ze Skarbnikiem” musiały rodzić wątpliwości pozwanych a tym samym nie dawały podstaw do konstruowania zgody Starosty na prolongowanie terminu jej płatności. Pomijając już bowiem formę telefonicznej wypowiedzi, to przede wszystkim z racji pełnionej funkcji jedynie pracownika Starostwa Powiatowego świadek ten nie miał kompetencji do podejmowania tego typu decyzji w imieniu Starosty. Nie mamy tutaj – jak słusznie wskazali apelujący - woli Starosty wyrażonej na piśmie, ale też – wbrew ich stanowisku - wola odroczenia terminu płatności pozostałej części opłaty rocznej nie została wyrażona w sposób dorozumiany poprzez wypowiedzi świadka I. M.. Tej oceny nie może również zmienić okoliczność, na którą powoływali się apelujący, że Starostwo nie dokonywało jakichkolwiek wezwań do zapłaty w 2014r., czy też korespondencja z 2015r.

Natomiast Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko apelujących, że (...) w piśmie z 09 lutego 2015r. wskazując, że w ustawowym terminie tj. na dzień 31 marca 2015r. wymagalna jest kwota 44 100.00 zł z tytułu wieczystego użytkowania gruntów Skarbu Państwa położonych w obrębie (...). K. oznaczonych jako działki nr (...) za rok 2015 oraz, iż końcowe rozliczenie za rok 2015 nastąpi po prawomocnym zakończeniu postępowania sądowego - zgodnie z regułą określoną w art. 65 § 2 kc ustalił termin płatności pozostałej części opłaty tj. ponad 44 100 zł. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia postępowania sądowego. Tej decyzji nie mogło podważyć kolejne pismo Starosty z 23 czerwca 2016r. skierowane do pozwanych w którym wskazuje, że „...należność za 2015r. ...winna zostać uregulowana w terminie wynikającym z obowiązujących przepisów prawa”.

W literaturze przedmiotu podniesiono, że przepisy dotyczące ustalenia pierwszej opłaty i opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego mają z uwagi na ich podłoże administracyjnoprawne – co do zasady – charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że wszelkie postanowienia umowne wyłączające lub łagodzące obowiązek ponoszenia pierwszej opłaty i opłat rocznych muszą mieć podstawę prawną. Przepis art. 71 ust.4 u.g.n. stanowiący

podstawę uwzględnienia wniosku pozwanych w piśmie z 09 lutego 2015r. określa dzień 31 marca jako termin uiszczenia opłaty rocznej z góry za dany rok.

W dalszym fragmencie tego uregulowania zastrzeżenie, że właściwy organ może ustalić inny termin zapłaty, nieprzekraczający danego roku kalendarzowego powoduje, że prolongowanie terminu przez (...) z przekroczeniem roku kalendarzowego za który opłata za wieczyste użytkowanie nieruchomości przez pozwanych miała być uiszczona, czyli w omawianym wypadku po 31 grudnia 2015r. było sprzeczne z ustawą w konsekwencji w tej części nieważne na podstawie art. 58 § 1 i § 3 kc. Stąd od 01 stycznia 2016r. pozostała należność z tego tytułu stała się wymagalna.

Natomiast ustosunkowując się do argumentacji apelujących powołanej na uzasadnienie zarzutu naruszenia art. 354 kc i art. 385 kc wskazać należy, że roszczenie

o odsetki za opóźnienie, po jego powstaniu, uzyskuje samodzielny byt niezależny od długu głównego i wywodzone było przez powoda z art. 481 kc. Zatem zarzut braku ze strony Sądu Okręgowego analizy umowy użytkowania wieczystego w świetle powołanych przepisów

i upatrywanie ich naruszenia na gruncie tej umowy byłoby bezprzedmiotowe w kontekście ostatecznie sprecyzowanej podstawy żądania powoda.

Także okoliczności ustalone w niniejszym postępowaniu nie dały podstaw do przyjęcia zasadności zarzutu naruszenia art. 5 k.c. Przepis ten formułuje zakaz wykonywania praw podmiotowych w sposób sprzeczny z zawartymi w nim klauzulami generalnymi tj. społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa albo zasadami współzycia społecznego. Zatem pozwala na odmowę udzielenia ochrony prawu podmiotowemu w związku

z okolicznościami, które czyniłyby taką ochronę nieakceptowalną ze względu na racje aksjologiczne lub funkcjonalne, oparte na powszechnie uznanych w społeczeństwie wartościach. Bezsporne jest, że zastosowanie tego przepisu nie może prowadzić do modyfikacji normy prawnej, ani do nabycia prawa lub jego zniweczenia. Niemniej zaznaczenia wymaga, że jako przepis o charakterze wyjątkowym, którego zastosowanie prowadzi do ograniczenia praw, musi być wykładany ściśle oraz stosowany ostrożnie i w wyjątkowych wypadkach.

Stąd uwzględnienie tego zarzutu oznaczałoby, że w okolicznościach faktycznych, przedmiotowej sprawy, przyznane normą prawną Skarbowi Państwa, jako właścicielowi nieruchomości - prawo podmiotowe zostało zakwalifikowane jako wykonywane bezprawnie

i w konsekwencji nie podlegające ochronie. W tym kontekście zaznaczenia wymaga, że ustawowy i obligatoryjny charakter opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nie sprzeciwia się co do zasady sięgnięciu do klauzuli nadużycia prawa podmiotowego, podobnie jak okoliczność, że opłata ta jest należna podmiotowi publicznemu i winna być uiszczana

w terminach określonych ustawowo, bądź ustalonym w ramach uregulowania zawartego

w art. 71 ust. 4 u.g.n. Niemniej ocena, czy istnieją ku temu podstawy, musi być wszechstronna i uwzględniać całokształt zachowań stron. Stąd przede wszystkim podkreślenia wymaga, że apelujący nie zostali pozbawieni możliwości korzystania z przedmiotowej nieruchomości i faktycznie swoje prawa związane z umową użytkowania wieczystego wykonywali w sposób niezakłócony. Istotnym jest również, że pismem z dnia 28 listopada 2008 roku (...) wypowiadając im dotychczasową wysokość opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów i ustalając ją na 174 960 zł poinformował pozwanych, że należność winna być wpłacana począwszy od 01 stycznia 2009 roku w terminie do dnia 31 marca każdego roku na rachunek Starostwa Powiatowego w K.. W piśmie tym zaznaczono również, że od nie zapłaconej w terminie kwoty naliczone będą odsetki na zasadach określonych w kodeksie cywilnym. Nadto - mając na uwadze nieskuteczność złożonego przez pozwanych wniosku w przedmiocie aktualizacji powyższej opłaty rocznej - Starosta poinformował apelujących, że złożenie przez nich w grudniu 2011 roku wniosku o jej aktualizację poprzez ustalenie na poziomie 44 100 zł rocznie i pomimo uwzględnienia tego wniosku przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze to ostatecznie - wobec sprzeciwu (...) - orzeczenie to zgodnie z art. 80 ust. 3 u.g.n. straciło moc i w dalszym ciągu obowiązywała opłata ustalona przez (...) wypowiedzeniem z dnia 28 listopada 2008 roku. Niniejsze pouczenia ze strony Starosty były na tyle precyzyjne i jednoznaczne, że w kontekście wątpliwości pozwanych co do prolongowania przez Starostę terminów płatności należności z tytułu wieczystego użytkowania przewagę winny mieć pouczenia w przedmiocie ustawowego uregulowaniu. Stąd zaniechanie uiszczania opłat w wysokości 174 960 zł.

określonej „prawomocnym” wypowiedzeniem (...) i aktualnie formułowanie pod adresem powoda zarzutu naruszenia art. 5 k.c., które apelujący wiążą z „wprowadzeniem w błąd przez Starostę i jego aparat urzędniczy...” nie może odnieść oczekiwanego przez apelujących skutku, pozwalającego na oddalenie powództwa. Zatem Sąd Apelacyjny stwierdził brak podstaw do zastosowania art. 5 kc.

W kontekście powyższego przyjmując zgodnie z wyliczeniem powoda - uwzględniającym dokonane przez pozwanych dotychczasowe wpłaty - kwotę 85 735,30 zł. jako stanowiącej równowartość odsetek ustawowych dochodzonych przez powoda z tytułu opóźnienia w uiszczaniu przez pozwanych opłat za wieczyste użytkowanie przedmiotowej nieruchomości za lata 2012 – 2015, które to wyliczenie nie było kwestionowane przez apelujących Sąd Apelacyjny odliczył od tej sumy kwotę 4 223,38 zł stanowiącą odsetki nienależnie naliczone przez powoda od 01 kwietnia 2015r. do 31 grudnia 2015r. (85 735,30 zł - 4 223,38 zł).

Skutkowało to zmianę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w pkt I zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 par.1 kpc poprzez obniżenie zasądzonej kwoty do 81 498,81 zł

Konsekwencją rozstrzygnięcia była również zmiana zaskarżonego wyroku w pkt III i przyjęcie, że powód wygrał proces w postępowaniu pierwszoinstancyjnym w 58 % i w takim też stosunku pozwani zobowiązani zostali do zwrotu powodowi kosztów procesu poniesionych przed Sądem Okręgowym. W pozostałym zakresie jego żądanie nie zostało uwzględnione i podlegało oddaleniu w pkt II wyroku Sądu Okręgowego.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu apelacyjnego, który pozwani wiązali z niezastosowaniem przez Sąd I instancji art. 102 k.p.c. wskazać należało, że zgodnie z powołanym uregulowaniem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy - stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu - nie podlega wykładni rozszerzającej. Przy tym nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych” i stąd ich kwalifikacja należy do sądu. Analiza praktyki orzeczniczej daje podstawę do przyjęcia, że do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. zaliczane są zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i będące „na zewnątrz” procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony w kontekście zasad współżycia społecznego.

Odnosząc powyższe do niniejszego postępowania wskazać należało, że Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że w sprawie brak było okoliczności dających podstawę do zastosowania art. 102 kpc. Ograniczenie się bowiem przez pozwanych do powołania się na charakter dochodzonych roszczeń i okoliczności sprawy, a przede wszystkim ich wynik nie były wystarczające dla przyjęcia zasadności rozstrzygnięcia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego w oparciu o ten przepis. Istotnym bowiem a zarazem elementem niezbędnym dla odstąpienia od ogólnych reguł związanych z odpowiedzialnością za wynik procesu bądź stosunkowe rozdzielanie poniesionych przez strony kosztów w zależności od wyniku procesu są okoliczności wskazujące na trudną sytuację materialną i osobistą strony. Zatem tylko w przypadku wykazania przez pozwanych takich przesłanek zachodziłaby ewentualnie podstawa do zastosowania art. 102 kpc.

Zatem Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do przyjęcia zasadności argumentacji apelujących i tym samym odstąpienia od podstawy rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu przyjętej przez Sąd Okręgowy.

Także Sąd Apelacyjny wobec częściowego uwzględnienia apelacji pozwanych obciążył obie strony kosztami tego postępowania w stosunku podanym w pkt 3 wyroku. Pozwani zaskarżyli wyrok co do 85 736 zł i stąd uiszcili opłatę od apelacji w wysokości 4 286,80 zł oraz ponieśli wydatek w kwocie 5 400 zł z tytułu wynagrodzenia radcy prawnego (apelacja złożona 08.09.2017r.). Natomiast powód poniósł wyłącznie analogiczny wydatek z tytułu zastępstwa procesowego Prokuraturii Generalnej. Zatem po ostatecznym obrachunku Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 3 wyroku na podstawie art. 100 w zw. z art. 391 § 1 kpc przy uwzględnieniu odpowiednio uregulowania zawartego w § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu na dzień złożenia apelacji (Dz. U. 2015.1804 z późn.zm.) oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu na dzień złożenia przez pozwanych apelacji (Dz. U. 20015.1800 z późn.zm.) w zw. z art. 99 kpc.

Jan Futro Krzysztof Józefowicz Ewa Blumczyńska

--	--	--